

Interneeringsdepot Groningen.

Ernst Flentge Phil.Ver. Groningen

Augustus 1914

De spanningen in Europa waren hoog opgelopen door de moord in Sarajevo (Servië) op de kroonprins van Oostenrijk. Duitsland verklaarde steun aan Oostenrijk en viel Frankrijk aan. Een rechtstreekse aanval op Frankrijk leek onmogelijk vanwege de sterke verdedigingslijnen in Frankrijk. Daarom besloot Duitsland Frankrijk aan te vallen via Luxemburg en België. Het zogenaamde von Schlieffenplan. Met een omtrekkende beweging door België naar Parijs. Dat de Belgische weerstand nog zo hevig was hadden de Duitsers niet verwacht. De opmars verliep minder snel dan was gedacht. Engeland had intussen ook Duitsland de oorlog verklaard. Dit maakte het mogelijk dat Engelsen massaal gerekruteerd werden en na een summere training ingezet werden in Frankrijk en België.

Oktober 1914.

Een deel van de 30.000 Engelsen werd ingezet voor de verdediging van het strategisch belangrijke Antwerpen. De Duitsers werden genoodzaakt Antwerpen ook aan te vallen daar zij anders op hun tocht naar Frankrijk in de rug aangevallen konden worden.

Het beleg van Antwerpen was een feit.

Na hevige bombardementen met zeppelins en kanonnen op Antwerpen trokken de belegerde soldaten zich terug naar het westen van Vlaanderen. Een groot aantal Engelsen van de Royal Naval Brigade maakten hiervan deel uit. Zij kregen het bericht z.s.m. naar de gereed staande treinen te gaan om zich terug te trekken richting Gent. Een deel van de eerste divisie kreeg dit bericht niet op tijd en zij dreigde in de pan gehakt te worden door de oprukkende Duitsers. De 1600 man tellende divisies, bestaande uit het Benbow, Collingwood en Hawke bataljon weken op de avond van 9 oktober 1914 uit naar Nederland. Volgens de neutraliteit van Nederland werden zij ontwapend en geïnterneerd. In Zeeuws Vlaanderen sliepen ze de eerste nacht langs de weg. Van daaruit gingen ze naar Vlissingen, Scheveningen en later door naar Leeuwarden en Groningen. Zondag 11 oktober rond de middag arriveerden zij in Groningen. In Groningen marcheerden zij af en werden ze opgevangen in de vrijwel leegstaande Rabenhaupt kazerne. Voor de inwoners van Groningen was dit een belevens en zelfs een uitje. Engelsen kijken als bezienswaardigheid. Massaal trokken ze naar de Rabenhaupt kazerne om voor de hekken naar de Engelsen te kijken. Afbeelding: Links op de foto de Watertoren bij het Sterrebos. Bron Panorama

DE GEINTERNEERDE ENGELSche MATROZEN
te Groningen, maken een wandeling binnen het hek van de kazerne.

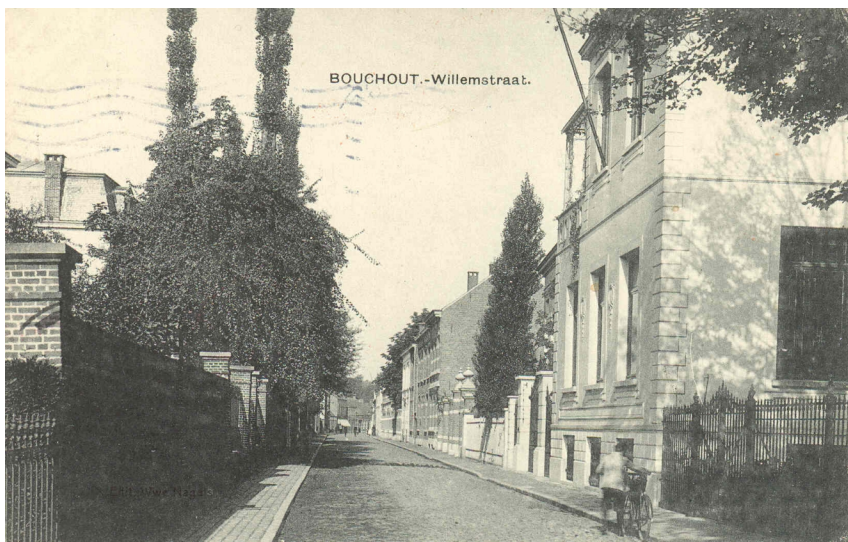
De Engelsen hadden zelfs een hondje meegenomen uit België.

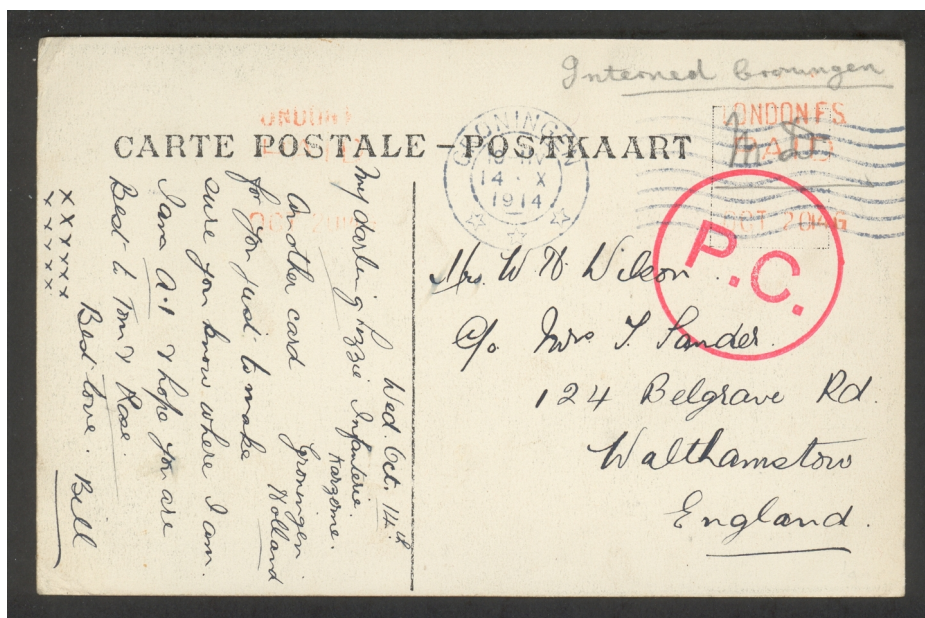
OOK IN HOLLAND GEINTERNEERD.
„Shrapnell” is een van de honden, die meegenomen is uit de loopgraven bij Antwerpen. Een eigenaardigheid is, dat hij blaft tegen ieder de die grijs-groene uniform draagt.

Afbeelding: bron Panorama

In de kazerne was het overbevolkt en ondraaglijk. De Engelsen werden bewaakt door de Landstorm onder commando van de zeer sociale luitenant-kolonel P.J. van Trooyen. Al snel mochten de Engelsen van de bewaking een briefkaart naar huis schrijven. De Engelse matroos Bill had nog een ansichtkaart gekocht in Bouchout (België) maar kon deze pas op 14 oktober in Groningen posten. Afbeelding: Belgische briefkaart in Groningen gepost.

Voorkant kaart Bouchout (België) Willemsstraat.

Het stempel van Portvrijdom werd nog niet gebruikt of ontbrak nog. Rode P.C. is een postcensuur stempel in Engeland gebruikt.

De eerste maanden

De groep Engelsen in Leeuwarden werden op 17 oktober ook naar Groningen gebracht. Leeuwarden moest als extra opvang dienen voor Belgen omdat Kamp Amersfoort ontlast moest worden. In de Rabenhaupt kazerne was geen ruimte meer, zodat de net gebouwde fabriekshal van de Fongers Rijwielenfabriek gebruikt werd als slaappleats. Hierin waren begin oktober eerst Belgen gehuisvest. Deze hadden intussen een ander onderkomen gevonden in Groningen. De Engelsen konden in de hal slapen op stro. De onrust was groot en een eerste ontsnappingspoging werd ondernomen. Zij werden weer opgepakt en bestraft. Ook omkopen van de bewaking om aan drank te komen was populair. Ook mochten ze naar de tandarts met een bewaker. Uren later, met een getrokken gezonde kies, maar laddertat kwamen ze samen weer in de kazerne. De Engelsen dachten voor de Kerst wel weer thuis te zijn. Dit pakte anders uit. Op 17 oktober waren er 1540 Engelsen.

Uit het Nieuws van den Dag 23 oktober 1914. (bron www.Delpher.nl)

De geïnterneerden.

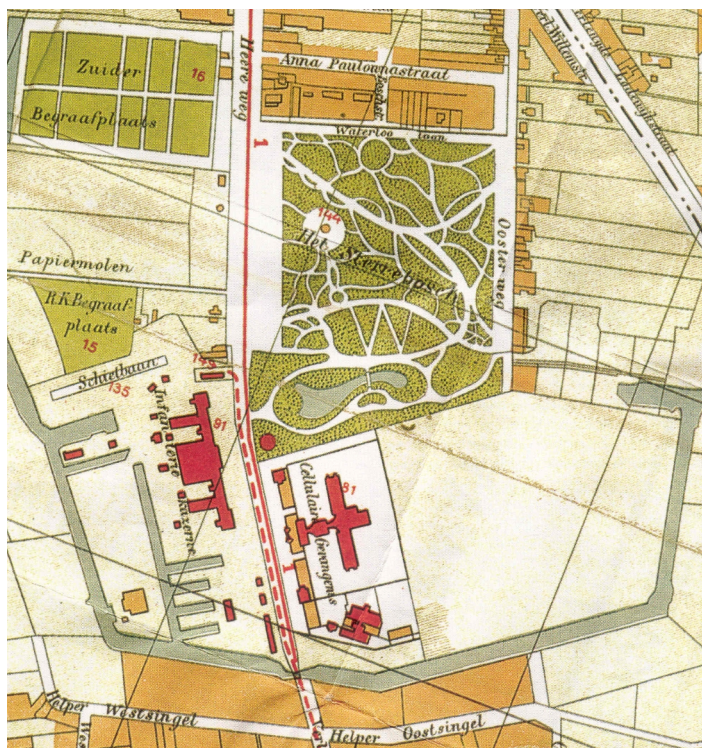
De Daily Chronicle publiceert een telegram van zijn correspondent to Groningen,; waarin deze de wijze waarop de in Nederland geïnterneerde Britsche brigade wordt behandeld zeer prijst. In dit telegram wordt gezegd dat de Nederlandsche autoriteiten zich tegen "deze onverwachte moeilijkheden opgewassen" betoonen op een wijze, die het grootste vertrouwen inboezemt.

Commandant Henderson zeide in een interview: „Ik kan de wijze waarop de Nederlandse autoriteiten ons hebben behandeld, niet genoeg roemen. Ofschoon deze natuurlijk volkomen in overeenstemming was met hun strikt neutrale houding, hebben zij hun uiterste best gedaan om het ons zoo aangenaam mogelijk te maken, en zij doen alles om de moeilijkheden, die voortkwamen uit het verplaatsen van onze troepen van Leeuwarden naar hier uit den weg te ruimen.

"Iemand, die dit hoorde merkte leukjes op: Het heele Sterrebosch is te hunner beschikking gesteld". Maar dit was niet geheel juist.

Om de eerste nood te lenigen werden op het terrein van de kazerne nog twee barakken gebouwd. Op 28 oktober trokken de mannen van Hawke Bataljon hierin.

Op 1 december 1914 startte firma Timmer uit Groningen met de bouw van de nieuwe onderkomens achter de gevangenis en naast het Sterrebos.

Plattegrond van het terrein waar het Interneringsdepot Groningen opgetrokken zou worden. De entree zat tussen het Sterrebos en de gevangenis.

Het Engelse kamp

Hoewel de bouw op 3 januari klaar was trokken de Engelsen er pas op 18 januari in. Door het slechte weer was het terrein doorweekt.

De bewaking van de Engelsen was in handen van het Nederlandse leger. De zeer gedisciplineerde Engelsen kregen steeds meer bewegingsvrijheid. Op hun erewoord keerden de Engelsen iedere dag weer terug in het kamp. De officieren werden eerst ondergebracht in Groningen bij particulieren en hotels, maar kregen als snel een eigen barak met luxe voorzieningen. Niet iedere officier gaf zijn erewoord om terug te keren. Zij werden elders in Nederland geïnterneerd (Wierickerschans en Urk).

Strijd tegen de verveling

Dagelijks werd er de ochtend een mars gehouden door en in de omgeving van Groningen. De middagen werden ingevuld met atletiek, zwemmen, cricket, tennis, huisnijverheid, schaken, vissen, toneel, muziek, het maken van een huisbulletin, een bibliotheek, etc.

Afbeelding: houtsnijwerk doos voor postzegels

De fotolijsten, doosjes etc werden zelfs later naar Engeland vervoerd en werden daar in warenhuizen verkocht.

De sportteams mochten mee doen aan een competitie en trokken door heel Nederland. De cricket- en voetbalteams behaalden goede resultaten. De later beroemde graficus H.N. Werkman verzorgde het drukwerk van het Camp Magazine van de Royal Naval Brigade.

Omslag Camp Magazine nr.4 .

Dit magazine was een heus tijdschrift met wel en wee en vooral alle sportuitslagen. Gezien de neutraliteit van Nederland kon niet alles gepubliceerd worden.

Timbertown.

Het Interneeringsdepot Groningen kreeg al snel de bijnaam Timbertown vanwege zijn grote aantal houtenbarakken. In de volksmond bleef het “het Engelse Kamp”.

De toneelgroep stond onder leiding van een beroepstoneelspeler, welke ook getekend had voor de militaire dienst. Engeland kende geen beroepsleger en bestond uit vrijwilligers. De toneelspelers van het Engelse Kamp stonden bekend onder de naam de Timbertown Follies en waren erg succesvol. Alle rollen, ook de vrouwen, werden door de militairen gespeeld. Het gehele decor was ook van hun hand. Door hun discipline en goede spel werden ze steeds populairder. Ze traden op in de toneelzaal van het kamp en in Groningen. En van daaruit uiteindelijk in geheel Nederland, zo ook het Kurhaus in Scheveningen. De grote opbrengsten van hun toneelspel was voor het Britse Rode Kruis en liefdadigheid.

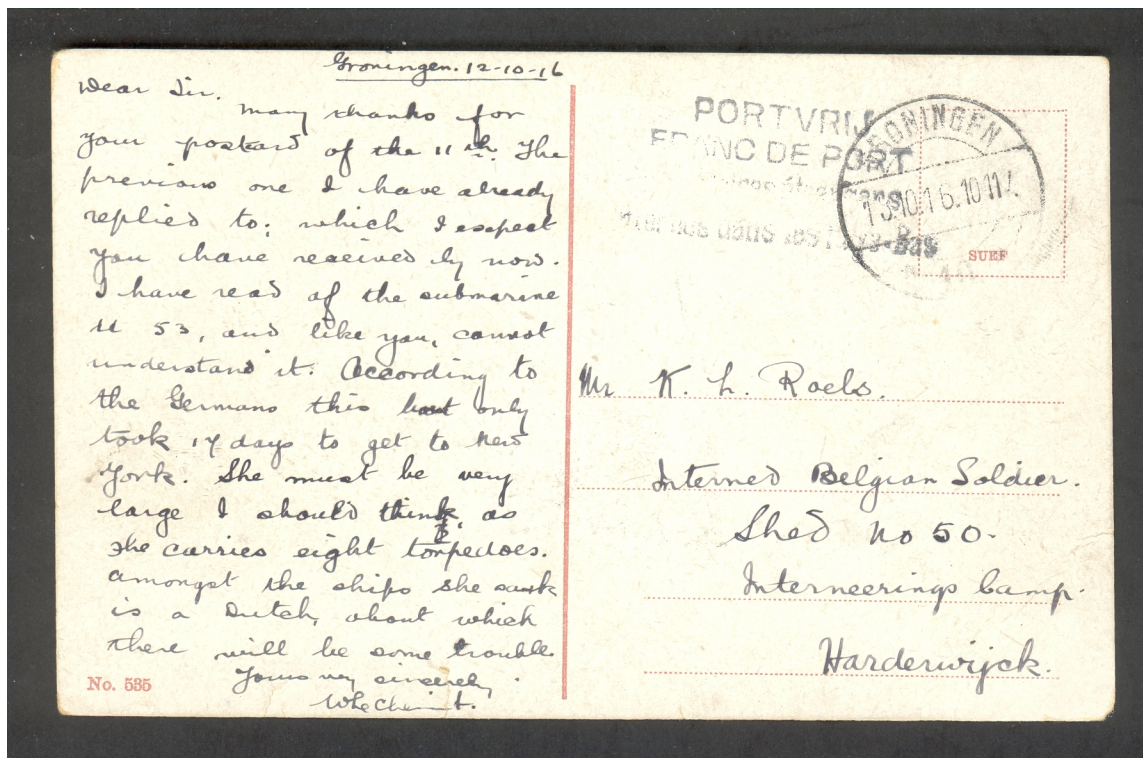

Afbeelding: Timbertown Follies aankondigingen (foto van TV uitzending)

Afbeeldingen Poster Timbertown en één van de beroemde Follies.

Door hun gereis door Nederland konden de Engelsen bijvoorbeeld een ansichtkaart kopen in Utrecht en later in Groningen posten. Zo onderhielden ze ook correspondentie met Belgische geïnterneerden, die ze ontmoet hebben in de omgeving van Antwerpen of tijdens hun optreden.

Kaart gestuurd op 13-10-1916 naar een Belgische soldaat die in Harderwijk geïnterneerd was. De Brit schrijft dat hij gelezen heeft dat de Duitse onderzeeër U 53 erg groot is en acht torpedo's kan afschieten en in 14 dagen naar New York was gevaren en dat hij dat niet geloven kan.

De bewaking.

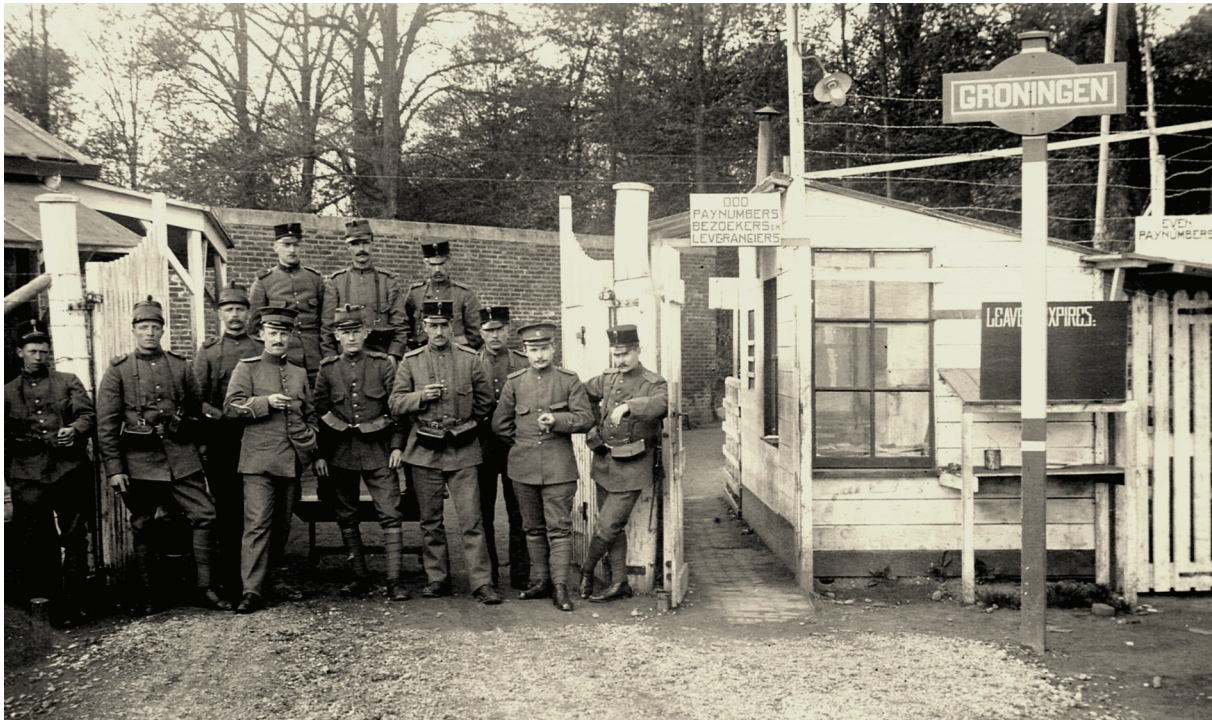
De bewaking van het Engelse Kamp was vanaf 20 oktober 1914 in handen van de Vierde Compagnie van het Zesde Bataljon Landweer-Infanterie afkomstig uit Delfzijl. Enveloppe van Delfzijl van militair E. Smid Delfzijl naar Zuidbroek.

Brief van lid bewakingspersoneel.

Afbeelding van de achterzijde voorzien van ovaal stempel Interneeringsdepot Groningen. De envelop, voorzien van stempel, zal meegenomen zijn uit Groningen en in Delfzijl gepost zijn.

Bewakingspersoneel bij entree kamp.

De leiding van de bewaking was vanaf 11 oktober 1914 in handen van luitenant kolonel P.J. van Trooijen. Dat heeft hij maar kort gedaan tot 12 februari 1915. Van Trooijen kreeg eervol ontslag op eigen verzoek. Hij zou het eind van de oorlog niet meemaken en overleed in Amsterdam 4 februari 1918 op 50 jarige leeftijd.

Zijn opvolger was luitenant kolonel J.C.J.R.A. de Josselin de Jong. Ook hij bleef maar een paar maand aan als commandant. Van 12 februari tot 19 juni 1915. De ontsnappingen en alle perikelen er om heen deden hem beslissen elders zijn carrière voort te zetten. In het Camp Magazine nr 4 van juli 1915 vermeldt dat (reserve-) Majoor E.W. van Baerle op 19 juni de nieuwe commandant is geworden. De Engelsen kenden hem al als kapitein vanaf het begin.

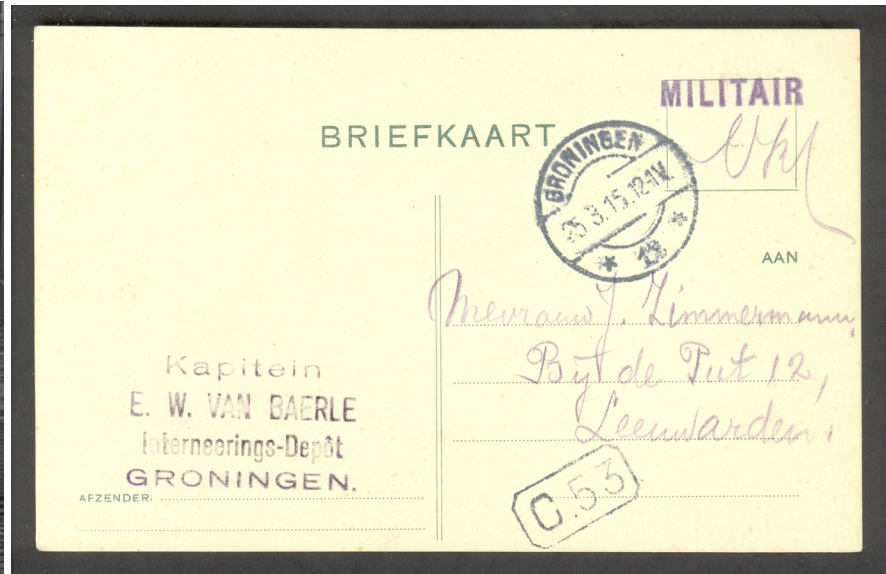
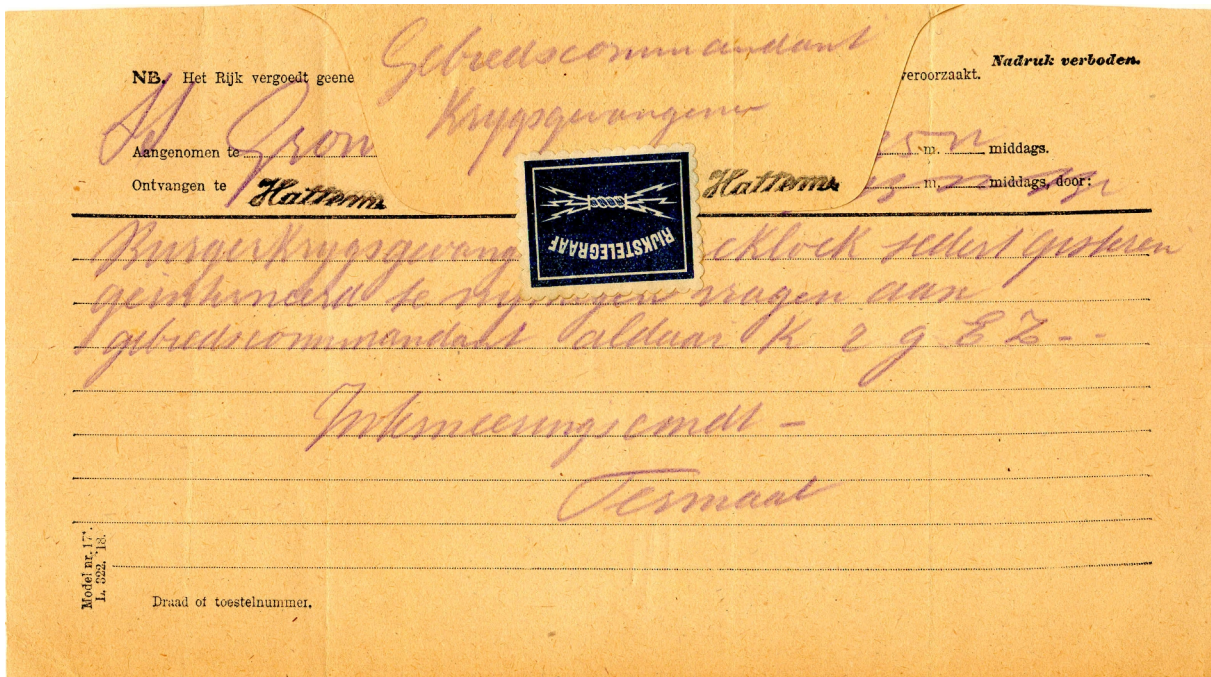

Foto van kapitein E.W. van Baerle. Kaart verstuurd door hem van Groningen naar Leeuwarden en stempel Militair.

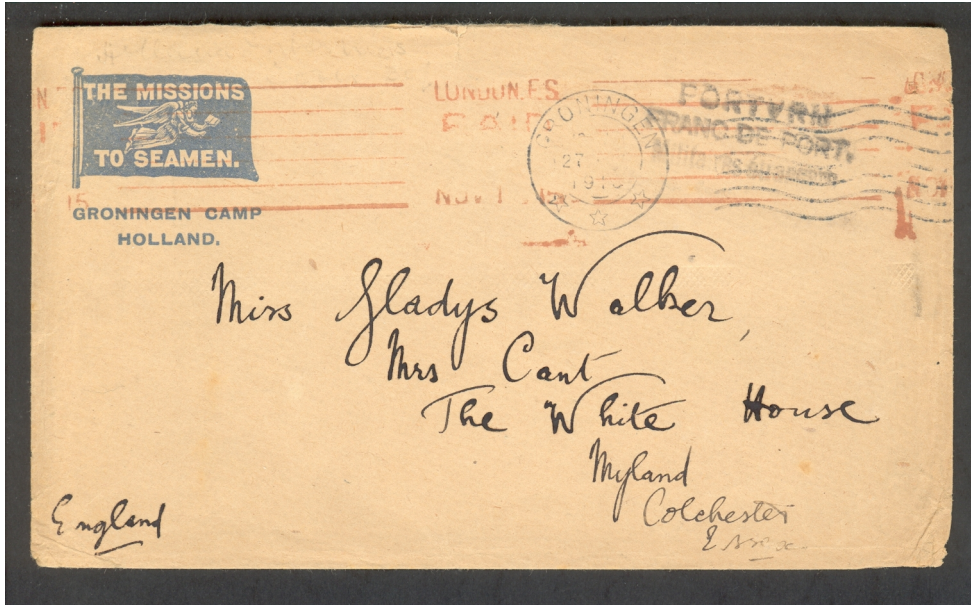
In het Camp Magazine nr.5 van augustus 1915 lezen we dat majoor E.W. van Baerle om gezondheidsredenen ontslag heeft genomen. Zijn opvolger is Luitenant Kolonel J.P.A. Termaat. Voor de Engelsen die via Leeuwarden in Groningen terecht zijn gekomen geen onbekende. Hij zou tot en met 1918 kampcommandant blijven.

Telegram 25-6-1918 van Commandant Termaat. Telegram handelt over burgerkrijgsgevangene Blacklock, die van Groningen naar Nijmegen is overgeplaatst. Uitgewisselde krijgsgevangenen, die meertoezicht nodig hadden vanwege onaangepast gedrag, konden in een ander militair interneringskamp worden geplaatst. Zo was er in Groningen een speciale barak gebouwd voor Britse burgergevangenen. Nijmegen was een van de gebieden voor uitgewisselde Britse krijgsgevangenen. Waarom dit telegram is gestuurd naar de gebiedscommandant te Hattum - bestemd voor Duitsers - vertelt de geschiedenis niet.

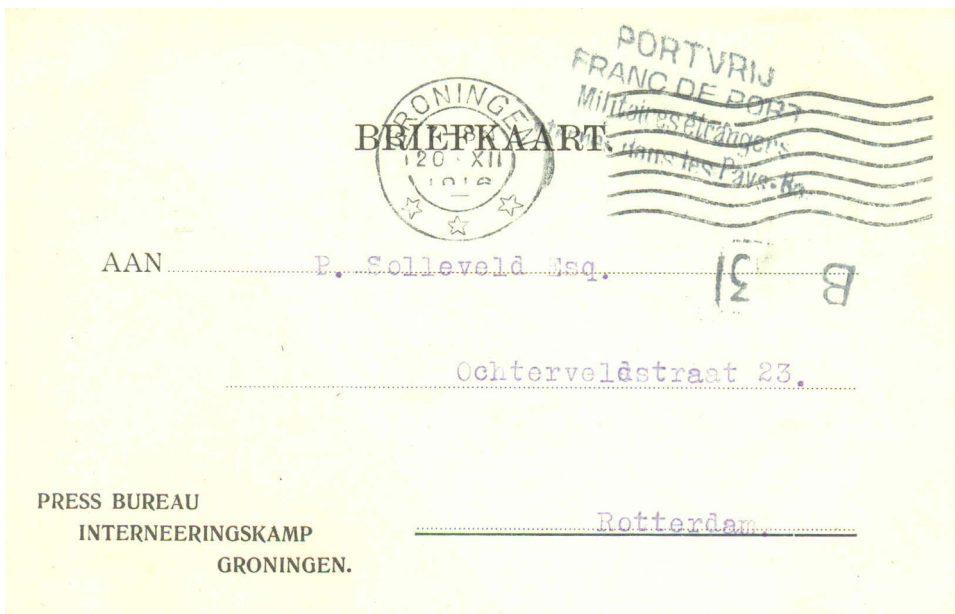
Langer verblijf.

De Engelsen hadden nooit kunnen denken dat hun verblijf in Groningen 4 jaar zou duren. Met de Kerst in 1914 hadden ze gedacht al thuis te zijn. Eind 1914 werd in samenwerking met drukker H.N. Werkman al gewerkt aan de eigen identiteit. Er werden speciale enveloppen gemaakt met het gedrukte vignet van THE MISSION TO SEAMEN .

Abbeelding 14 Speciale envelop met THE MISSIONS TO SEAMEN opdruk vanuit Groningen VS Groningen 28.XII.14 naar Bristol Engeland. Met de brief zal zeker een nieuwjaarswens overgebracht zijn.

Nadat de groep verhuisd was naar de barakken achter de gevangenis kregen de Engelsen de beschikking over meer ruimten. Zo werd hier het persbureau gehuisvest. Het Camp Magazine werd hier samengesteld.

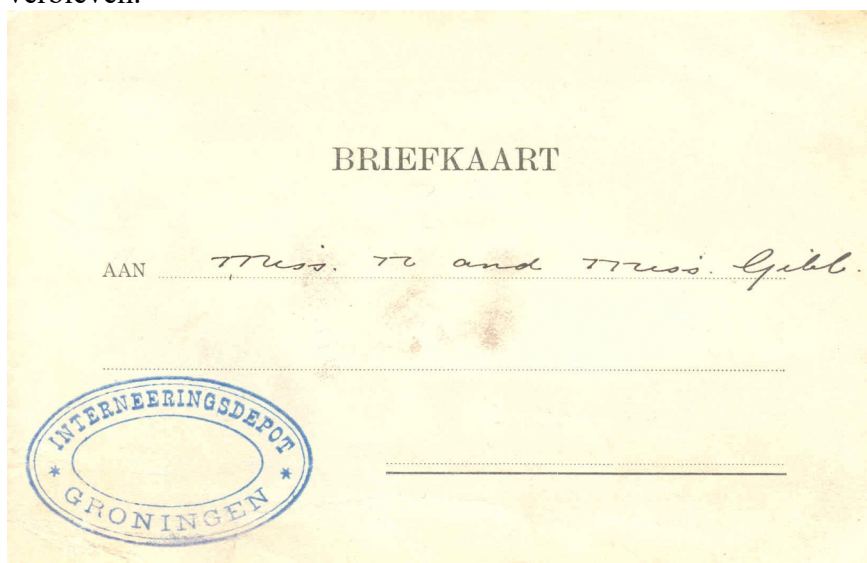
Voor hun correspondentie en administratie waren eigen briefkaarten gedrukt. Iedereen kon tegen betaling een abonnement nemen op het Camp Magazine. Met de Kerst van 1915 werden

in eigen beheer in het kamp kerstkaartjes gedrukt. Produced and Published in the Camp by the Timbertown Printing Press.

Afbeeldingen van Kerstkaarten uit het kamp. (opm: Echt gelopen ben ik ze nog nooit tegengekomen).

Ondanks geslaagde ontsnappingspogingen van diverse personen kregen de officieren na lang onderhandelen en de toezegging op hun woord dat ze terug zouden komen, verlof om naar Engeland te gaan. Deze verlofregeling schoot bij de onderofficieren in het verkeerde keelgat en ook zij eisten een verlofregeling. Ook die werd verleend. Vervolgens klaagden de manschappen steen en been. Hun familielid was ziek, oma was overleden enzovoort. En ook zij kregen een verlofregeling. Zo kon het gebeuren dat een vele Engelsen tegelijk in Engeland verbleven.

Briefkaart voor het aanvragen van verlof. Miss N and Miss Gibb om kamp te mogen bezoeken.

Op 12 tot en met 14 aug 1915 van 10-17 uur. Getekend door kapt. Ente van Gils.

Om ontsnappingspogingen te onderdrukken droegen ze altijd hun marinekleding. Burgerkleding was daarom verboden en met gerichte acties werd soms het gehele kamp uitgekamd op burgerkleding. Verder kregen alle geïnterneerden een verlofpasje met foto. De geïnterneerden werden allemaal gefotografeerd in groepjes van vijf.

Foto voor de verlofpasjes.

Deze foto werd in stroken geknipt en op hun verlofpas geplakt en voorzien van het stempel Interneringsdepot Groningen, welke ook zelden op brieven is terug te vinden. Een kopie van de foto's werd naar de Rotterdamse politie gestuurd voor hun archief i.v.m. het opsporen van vluchtelingen, die via de Rotterdamse haven Engeland probeerden te bereiken.

Foto van het fotoboek met Engelse geïnterneerden in het Rotterdams politie archief

De oversteek naar Engeland was niet geheel zonder risico. Met vrachtboten werden ze vanuit west Nederland naar Engeland gebracht. Onderweg was de kans groot dat Duitse U-boten hun onderschepte en de Engelse soldaten zo alsnog in Duitse handen zouden vallen. Ook werden soms Nederlandse schepen getorpedeerd, ondanks hun neutraliteit. De Duitsers zagen soms Engelse soldaten aanboord. Veel Engelsen moesten dit alsnog met de dood bekopen. In het kamp overleden ook Engelsen. Een viertal is begraven in Groningen. De grote zwarte rouwtochten met koetsen maakten veel indruk op de Groningers. De inwoners van Groningen waren erg betrokken bij de Engelsen. Behalve de sociale contacten ontstonden er veel relaties. Vaak brak deze acuut af toen de oorlog was afgelopen. Echter sommigen bleven in Groningen.

Postkantoor en de postale zaken.

In het kamp was een ruimte ingericht voor de afhandeling van alle post en pakjes.

Foto van interieur van het Postoffice van het Kamp.

Er was een censuur op alle binnenkomende pakjes, deze mocht o.a. geen burgerkleding bevatten. De Engelse geïnterneerden hadden recht van Portvrijdom. Op de uitgaande post zijn meerdere typen portvrijdomstempels aangetroffen en er is zowel blauwe als zwarte inkt gebruikt.

Portvrijdom-stempels bestaan er in drie types:

- met een eerste regel van 24 mm, in violet. (gebruik bekend in 1914, 1915, 1917)
- met een eerste regel van 25/26 mm, in zwart. (gebruik bekend in 1915)

- met een eerste regel van 21/22 mm in zwart (gebruik bekend in 1916 en 1918)

Twee voorbeelden van de Portvrijdom stempels. (PORTVRIJ FRANC DE PORT. Militaires étrangers internés dans les Pays-Bas)

Hoe de dagelijks gang van zaken verliep staat goed omschreven in het Camp Magazine nr 4.

A Day in the Post-Office. (By one of the Staff.)

Having been harassed for some little time by the very energetic Staff of our Camp Magazine, we at length snatch a few moments from our multifarious duties to comply with their demands by giving an account of a day's work in the Camp Post-Office. A short retrospect would not perhaps be out of place, as this will show the growth of our department since its inception. Our initial premises consisted of a corner in Sergeant Blitz's bedroom in the Kazerne. There, one of our number dealt with Money Orders, Registered Letters, Telegrams and Incoming Parcels; the incoming letter-mails were dealt with by the Marine Sergeants in a room on the ground-floor.

Parcels arrived in ever-increasing numbers, and one night Sergeant Blitz, finding some difficulty in negotiating a mountain of parcels to reach his bed, decided that an extension of both premises and staff would be advisable. A room was taken downstairs, and the Parcel-Office instituted.

Although confined to the Kazerne, ways of spending money were soon discovered, and although "it wasn't a lot, was it?", yards of flabby brown cake, packets of "Happy Sailor", and sticky buns made large holes in the nimble guilder, and many began to supplement their resources from home. Money Orders and registered letters increased, and another hand was added to the Staff.

The Post Office in the town now began to feel the extra work caused by the increase of our mails to England, and the authorities suggested that the letters should be sorted and stamped at our own Office. This was done, and two more were added to the Staff. A further extension of premises was found necessary, and another room was taken on the ground-floor.

When Timbertown was built, the Post-Office was moved to its present quarters, which were found to be much more roomy and convenient than the old. Here is transacted the business of the day which we will try to describe.

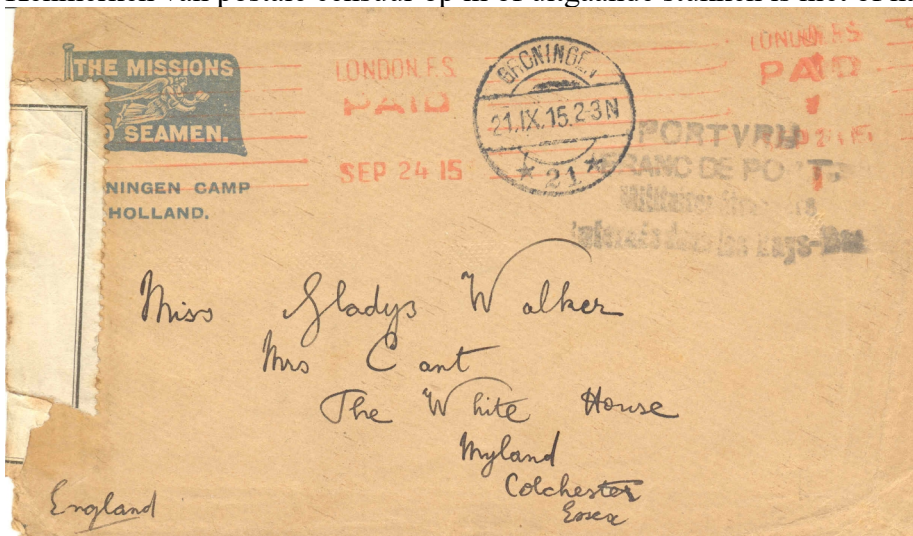
The Office opens at 9 o'clock, and our first customer usually arrives about 7.30. He is gently but firmly reminded that about 2000 letters have to be sorted, stamped, tied up and despatched by 9 o'clock. After the mail has been dealt with, the books of the Money Order and Exchange Departments and, of the Timbertown Bank are balanced, the moneys counted and checked; parcels are received and Money Orders cashed. These and other duties keep us busy till "Cooks" sounds off. It has long been a source of wonder to us that there are not more cases of appendicitis in the Sick Bay, for hardly have we sat down to "gather up a few crumbs" ourselves, than some one, with a digestion to say the least of it enviable, arrives with a parcel, or requests a registered letter.

In the afternoon the mails arrive. These are promptly sorted and delivered. Cheques, postal orders and bank-notes are now exchanged. An average of £40 or £50 in English money is changed into Dutch daily. (This is not a pun on a certain famous comedian. Ed.).

These and various other duties, such as telegrams, the sale of stamps, refuting buzzes alleged to “come from the Post-Office”, and rescuing letters that should not have been posted, make up “A day in the Post Office”; but although we open at 9 and close at 4 our work is like that of the proverbial housewife — never finished.

Before concluding, we should like to add a word of praise for our energetic “Chief”, Sergeant Kessener who has done much to organise and facilitate the work here, always with a view to the best interests and the convenience of the Camp.

Kenmerken van postale censuur op in of uitgaande stukken is niet of nauwelijks bekend.

Brief geopend door de militaire censuur en weer dichtgeplakt met censuurstrook.

Door het geopende archief van Rotterdam in 2014 is nu de foto terug te vinden van de schrijver van deze brief.

De schrijver van de brief W. Kronmonger

Voorbeelden van post, welke ontvangen zijn in het kamp, zijn zeldzaam.

Brief aan leading Seaman Fleming geïnterneerd in Groningen. Censuurstempel geplaatst in Engeland.

Verkeerde post en Belgen in Groningen.

In Groningen waren meerdere plaatsen van internering. Het betrof hier geen Engelsen maar vooral Belgen. Op 4 augustus 1914 werd het Groningse Comité tot Hulp van Belgische Vluchtelingen opgericht. Op 2 oktober was er al 14.000 gulden ingezameld. Op 9 oktober kwam het bericht er komen circa 2000 vluchtelingen met de trein naar Groningen. Zij zouden ondergebracht worden in de Dresseerschool, de gymnastiekschool der gemeente in de Parklaan met het Sophiahuis, de Fongersrijwielfabriek en de gymnastiekschool der gemeente in de Violenstraat. De eerste trein arriveerde met 1304 doodvermoede vluchtelingen om 23

uur na uren vertraging. Tegelijk kam de melding er komen nog veel meer. Op 12 oktober arriveerde de tweede groep in totaal 1604 personen. Ook zij werden verspreid over de opvangplaatsen en in andere gemeenten in de provincie. Eind oktober gingen al weer velen naar België terug, omdat er weer sprake was van betrekkelijke rust in noord België en in Antwerpen en omgeving. Op 12 oktober waren er 2892 vluchtelingen in Groningen geregistreerd. Op 1 januari 1915 nog 1825, op 1 juli nog 674 en op 1 januari 1916 nog 412 waarvan 133 in de stad Groningen.

Onder de Belgische vluchtelingen waren ook militairen. Waar en hoe zij geïnterneerd waren, is een en ander bekend, maar is soms tegenstrijdig. In PHS 30 is stand van zaken beschreven. In de Provincie Groningen waren groepen ondergebracht in Appingedam, Delfzijl, Groningen, Hebrecht, Hoogezand, Kommerzijl, Leens, Noordbroek, Noordhorn, Oldehove, Veendam, Warffum en Winschoten. Interneringsgroep Groningen is opgericht op 24 april 1916 en functioneerde tot begin 1919. De bezetting varieerde van 10 tot 94 man en bewaking bestond van 6 tot 14 man. Er zijn erg weinig poststukken van deze groepen bekend. Een enkel stuk is uit oude veilingcatalogi bekend.

Van een Belgische sergeant Oscar Lamon is een postblad bekend. Hij had een stempel gemaakt met Interneringsgroep Groningen.

Postblad verstuurd door de Belgische sergeant Lamon.

OSCAR LAMON, SERGEANT
INTERNEERINGS-GROEP
GRONINGEN (HOLLAND)

Hij vertelt daarin dat hij zijn familie in Roosendaal gaat bezoeken. Een treinreis van 300 km en slecht 10 km van de Belgische grens.

Dat er een Interneringsgroep Groningen (Belgen) naast het Interneringsdepot Groningen (Engelse kamp) bestond, leidde soms tot misverstanden en verkeerde postbezorging.

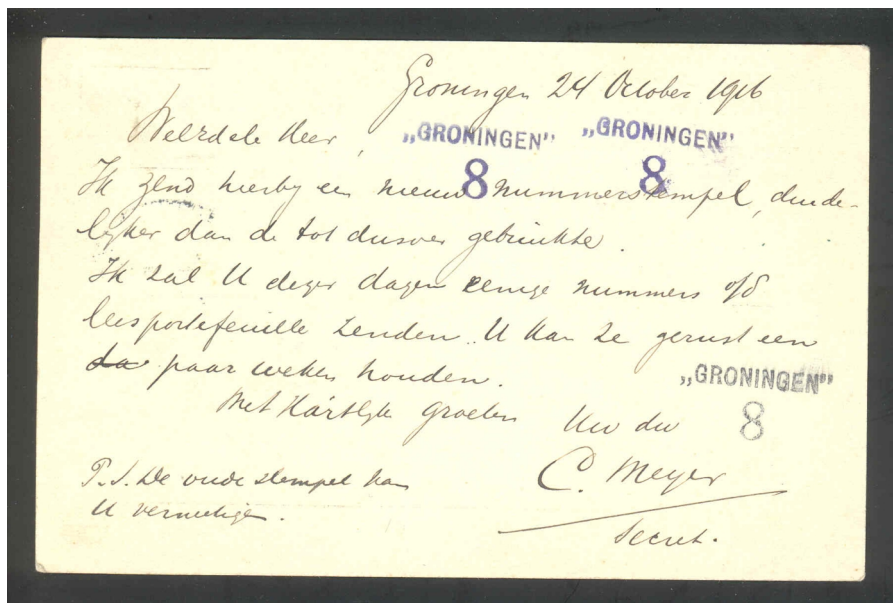

Briefkaart 13 mei 1918. "It made me great pleasure to receive your card. I received it late because it was gone to the English camp. Please put Belgian Group on the address....." etc.

Filatelisten.

Een van leden de Nederlandse kampbewaking was kapitein J.M. Ente van Gils. Hij was in die tijd ook lid van de Postzegelvereniging Breda. (opgericht in 1893) en deed mee aan hun rondzendverkeer. Dit deed hij ook terwijl hij in Groningen zat. Zowel van de Engelsen als van anderen was daarvoor belangstelling. Er bleek in 1915 nog geen postzegelvereniging in Groningen te zijn. Op zijn initiatief is er op donderdag 16 september 1915 een avond belegd in hotel Willems met een groep uitgenodigde Groninger filatelisten. Dit werd de oprichtingsavond van Philatelisten Vereniging Groningen.

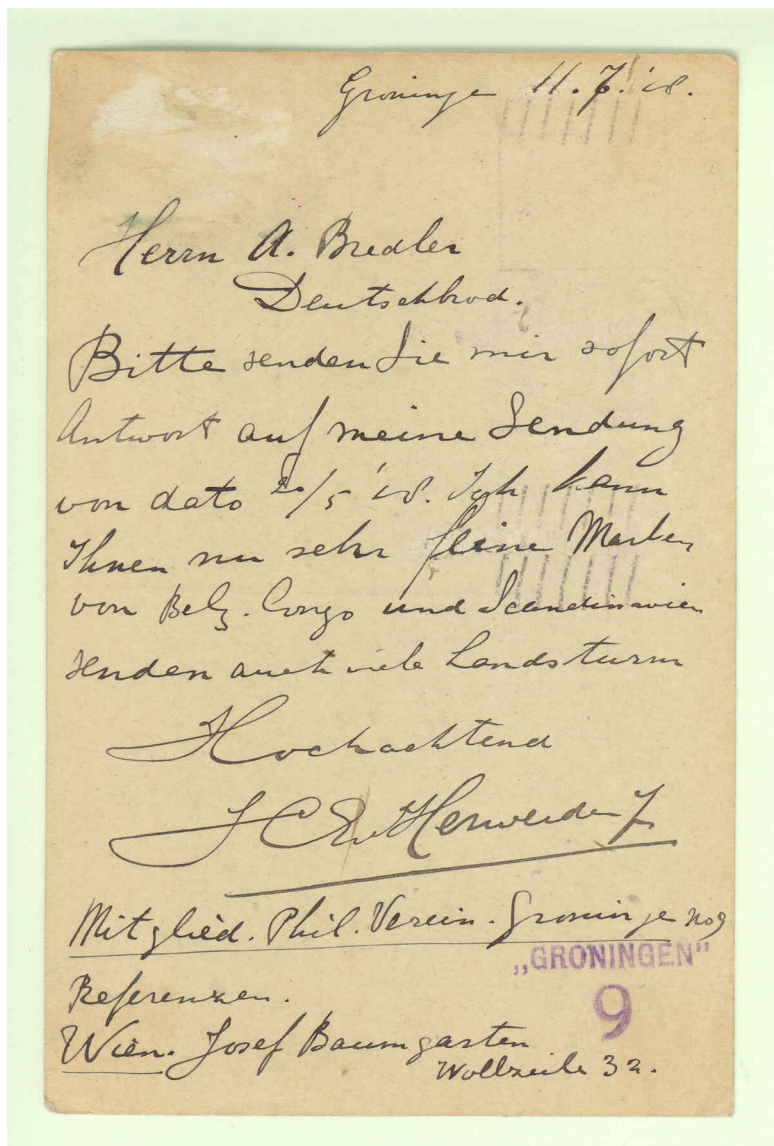

Briefkaart van PV Groningen verstuurd door hun eerste secretaris en medeoprichter C. Meijer inzake lidnummer stempel 8

Briefkaart van de heer van Herwerden aan de heer Bredler Postzegelhandelaar in Oostenrijk. Gecensureerd in Oostenrijk.

De heer van Herwerden was lid nummer 9 van Phil. Ver. Groningen.

WO 1 Vrede 11-11-1918 en vertrek.

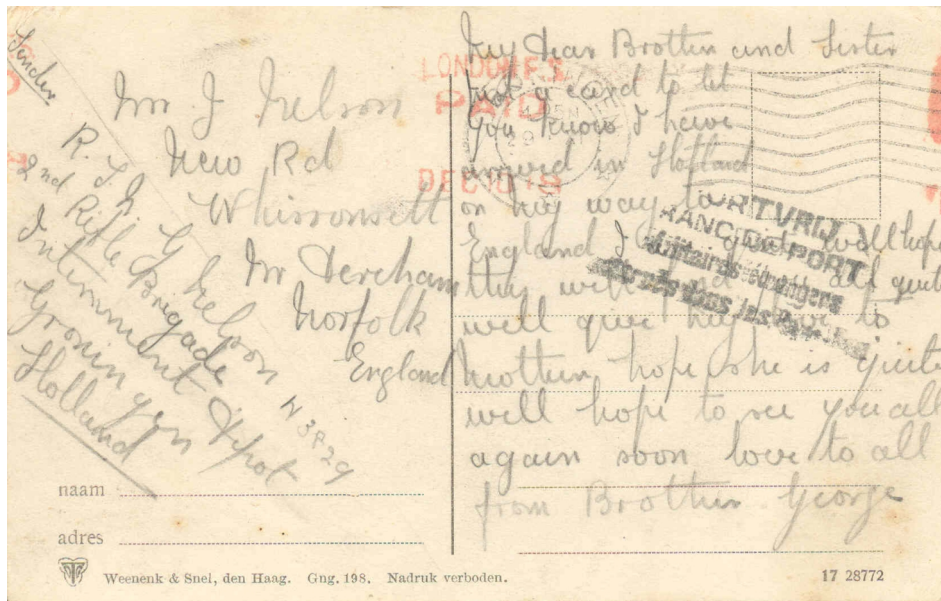
Op 11 november 1918 werd het staakt het vuren van kracht en kwam er een eind aan de oorlogshandelingen. De Engelsen wilden direct naar huis. Vanaf de zomer van 1918 was er al een gevoel van binnenkort gaan we naar huis. Materiaal dat niet mee kon werd al verkocht. Er werden al scenario's bedacht hoe er een feestelijk einde aan gemaakt kon worden.

Om 11 uur op de 11de van de 11de zou het zover zijn. Om 9 uur begon men al met klokken luiden in Groningen. De vlaggen gingen uit. Muziekkorpsen door de stad en het feest barstte los. Alle cafés waren overvol. Na de feestelijkheden kregen de Engelsen op 13 november te horen dat de trein naar Rotterdam op 14 november om 9 uur zou vertrekken. Dit was iets te overhaast tot genoeg van de Groningse meisjes. Het vertrek uit het kamp was op vrijdag 15 november om 9 uur. De trein zou om 9.50 uur vetrekken.

Nieuwe bewoners.

Het interneringsdepot Groningen werd al snel na het vertrek van de Engelsen opnieuw bevolkt met Engelsen. Zij waren afkomstig uit Duitsland. Zij zaten daar in krijgsgevangenkampen. Circa 40.000 Engelsen kwamen bij Gronau over de grens. Ook kwamen velen bij Nieuweschans over de grens en werden in Groningen opgevangen. Op 22

november kwamen er 1280 mannen in het Engelse kamp. Daar wachten hun ontluizing en een medisch onderzoek. Ze verbleven daar enkele dagen in afwachting tot hun vervoer naar Rotterdam. De post die zij zouden schrijven naar huis ging wellicht met dezelfde boot als hun zelf en is derhalve zeer zeldzaam.

Briefkaart van 2nd Rifle brigade soldaat Nelson van 29 nov 1918 naar Norfolk England (adres op linkerkant van de kaart geschreven)
Nadat ook zij vertrokken waren kwam, aan de internering een eind.

Bronnen:

Het Engelse Kamp Groningen 1914-1918 Menno Wielinga ISBN 978 90 5294 549 1

PHS 30 Internering van buitenlandse militairen in Nederland, Arnold Holleman uitgave Po & Po

PHS 31 'Een zaak van landsbelang' Nederlandse postcensuur in de Eerste Wereldoorlog, John Dehé en Fons Simons uitgave Po & Po

Internet: www.epubbud.com/read.php?g=JQ8GLQEZ&p=2 The Camp Magazine by First Royal Naval Brigade

Stadsarchief Rotterdam

Persoonlijk archief Arnold Holleman, auteur PHS 30.

Fotocollectie van Menno Wielinga

Eigen postale collectie